

NEP (NOVA EKONOMSKA POLITIKA)

1. **1921** kongres boljševikov -> prisiljeni začeti z NEP

O NEP:

- **VELIKA PODJETJA IN TRGOVINE:** naj ostanejo v državnih rokah in ne preidejo v privat (tako tudi je!)
- **PROIZVAJALCI** naj se jih spodbudi k čimvečji proizvodnji
- **TRŽNI ODNOSI:** naj se začnejo zopet razvijati
- **MAJHNI IN SREDNJI KMETI IN PROIZVAJALCI** dopušča precej gospodarske svobode in pobude
 - o Lahko so najeli zemljo
 - o S presežki lahko sami razpolagajo NOVO!

ŽIVILSKI/NATURALNI DAVEK

- Uvedli **spomladi 1921**
 - **NAREDILI:**
 - o Pomoč prebivalstvu proti lakoti
 - o Pospešek kmetijske proizvodnje (več kot so proizvedli, več jim je ostalo zase)
2. NIKOLAJ BUHARIN teoretik NEP
 3. **KONEC NEP:**
 - Zaradi politike jo 1929 nadomestijo s petletkami
 - NASPROTNIKI trdili, da je NEP odmik od socializma oz. zahtev revolucije
 - TROCKI: glavni nasprotnik, zagovarjal je vojni komunizem
 4. LENIN prepriča boljševike v NEP (ker se lahko le na ta način vzpostavi tržni sistem in socializem ni sploh ogrožen)
 5. **REZULATI NEP:** najprej na kmetijskem področju (ni več lakote)

 6. **1922** država odpre vrata tujemu kapitalu -> veliko denarja za industrializacijo
 7. S tem se okrepi zunanja politika in odnosi z zahodom...
 8. **Konec 1922 -> ZSSR (zveza socialističnih sovjetskih republik)**
 - Na čelu SOVJETI
 - Sestavljena iz republik itd. 😊
 - Najvišji politični organ: KONGRES SOVJETOV (sestavljen iz sovjetov republik)
 - Izvršno oblast ima SVET LJUDSKIH KOMISARJEV (vlada)

VZPON STALINA

1. **1924** Lenin umre -> boj za njegovo nasledstvo
2. Boj poteka med: Trocki in Stalin
3. En spor med njima je povezan z revolucijo
 - **TROCKI**: za svetovno revolucijo, da je lahko uspešna, ko jo priznajo druge države
 - **STALIN**: primerja revolucijo s procesom industrializacije- lahko zakasni, ni potrebno, da je povsod ob istem času
4. **1925** na kongresu zmaga Stalinova teza
5. Stalin na vrh države pride s **čistkami nasprotnikov, ponarejenimi volitvami...**
6. Stalin se razglasi za edinega pravega Leninovega naslednika (Lenin je določil Trockega)
7. Z njegovim prihodom (**1924**) se začne spreminjanje sovjetske države
8. V vodstvu partije sta bila še KAMENJEV in ZINOJEV.
9. **USODA TROCKEGA**:
 - a. Odstranjen s političnega vrha
 - b. Moral zagotoviti da ne bo rušil vodstva partije
 - c. Že l. **1924** na Stalinov pritisk izstopi s položaja ljudskega komisarja za vojsko
 - d. **Konec l. 1927** je bil izključen tudi iz partije
 - e. Zbeži v Kazahstan od tod v Mehiko
 - f. Stalin ga da umoriti **1940** (oz. je umorjen) v Mehiki

STALINOVA POLITIKA

1. **PETLETKE** (hotel pospešiti industrijski razvoj)
2. **cilj**: da bi SZ prehitela tudi ZDA (hitra industrializacija) Iz kmetijske države v industrijsko velesilo.
3. **PRVA PETLETKA**
 - Začnejo izvajati **1929** (v načrtu že eno leto prej)
 - Prepričeval z propagando, uporabo nasilja
 - **CILJ**: narediti čim več za domovino
 - Za uspehe je bilo zaslužno gospodarstvo
 - Ljudje so se vsemu odrekli samo za uspeh te politike
 - **Cilj**: povečati predvsem težko industrijo in elektrifikacija države
4. **DRUGA PETLETKA**:
 - **1933-1937**
 - Načrtovali gradnjo prekopov
 - Gradnjo elektrarn, železnic, industrije (lahke predvsem)
 - Gradnja kombinatov (združevali različne veje industrije)
5. **TRETJA PETLETKA**
 - **1938 do 1942** (dejansko do **1941!!**)
 - Usmerjena v vojaško industrijo
 - Prekine jo vojna!

6. **REZULTATI:**

- SZ uspelo priti na 3. Mesto industrijskih držav (že v 1. Petletki)
- 1. petletka je prinesla delne rezultate (ne popolne), vendar so preseženi rezultati na področju elektrifikacije in naftne industrije.
- V času 2. petletke se krepil birokratski organ, ki je imel nalogo nadzora v državi (povsod vidi sovražnike)
- Vse stvari so bile načrtovane enotno

AGRARNO PODROČJE

- **Ukinjena zasebna last** majhnih (iz NEP)
- Začne se **nasilna kolektivizacija** (razlastitev)
- Kmetje so morali dajati **zemljo v zadruga**
- V te zadruga so **pripeljali kmetijske stroje in strokovnjake** (tudi iz zahoda), ki naj bi pomagali k **modernizaciji kmetijstva** (zato ker je potreba po prehrani narasla zaradi hitre industrializacije-> mesta -> več hrane)
- Kmetije dajejo v zadruga
- **KOLHOZI** – kolektivna zadružna gospodarstva (oz. zadruga)
- **SOVHOZI** – državna gospodarska posestva
- Primanjkovalo je strojev
- **MOTIVACIJA:** nizka, ker so zemljišča skupna, na svojih bi rajši delali
- **OHIŠNICA** (do pol ha zemlje), dobijo v 30ih letih
- Kolektivizacija je bila usmerjena predvsem proti tistim kmetom, ki so z NEP obogateli (**KULAKI**)
- Kmetje se upirajo politiki kolektivizacije (požigajo polja raje, kot da bi mogli dati v skupno lastništvo, koljejo živino in prodajajo na črno)
- Kljub Stalinovi gospodarski politiki **se razmere ne uredijo** (lakota, umiranje, revščina..)
- Za kulaka so razglasili vsakega kmeta, ki se je upiral priključitvi v kolhoze
- **GULAG** – delovna taborišča, kamor so zapirali tiste, ki se niso hoteli priključiti kolhozom.
- Kmete, ki so se upirali kolhozom so pretepali, mučili, dokler se niso vdali in priključili
- Preganjanje kmetov v kolhoze je spremljala tudi gonja proti cerkvi (veliko duhovnikov konča v ječi, veliko cerkva opleni – cerkev je lahko glavno žarišče proti kolektivizaciji)
- Vero lahko obdržijo le za 4 stenami
- Če so člani verovali, so jih počistili iz partije.
- Kulaki so bili zgled majhnim kmetom, da se ne bi upirali, temveč priključili kolhozom.

ZNAČILNOSTI STALINOVE POLITIKE

1. **NASILJE** (gospodarsko in politično) zlasti obdobje 30ih let
2. **KULT OSEBNOSTI** se oblikuje - >stalinizem (TOTALITARIZEM –vse podrejeno državnim ciljem, enopartijski sistem)
3. poskušajo **ZATRETI INDIVIDUALNOST** vse podrejeno kolektivu, državnim ciljem
4. **DELOVNA TABORIŠČA** v Sibiriji = **GULAG** (težka fizična dela, težke razmere, veliko mrtvih zaradi mraza/lakote/dela)
5. **PODOBA NEZMOTLJIVEGA VODJE** Stalin si jo je v tem času oblikoval

- Propaganda ga prikazuje kot nezmotljivega vodjo revolucije, kot človeka brez katerega bi SZ doživela zlo in bi se ponovno vrnila h kapitalizmu
- 6. Vse je podrejeno sistemu, birokratskemu aparatu, država nadzoruje VSE
- 7. Posameznik je brez pravic, v državi je dejansko odločal en sam človek
- 8. Sistem je PROTI RESNIČNIM IN NAVIDEZNIM SOVRAŽNIKOM, nasprotniki režima doživijo nasilje

ČISTKE IN MONTIRANI SODNI PROCESI

1. ZAČNEJO 1933, prične se izključevanje iz partije, vseh tistih, ki so nasprotovali politiki (tudi življenje politikov pod nadzorom)
2. TAJNA POLICIJA pomaga stalinu, preganjala politične zapornike
3. KONGRES BOLJŠEVIKOV (1934) se že pojavijo kritike na račun stalinove politike »Več bi morali storiti za izboljšanje življenjskega standarda, poskrbeti za razvoj znanosti in kulture.«
4. Po tem kongresu se prične GIBANJE MED STARIMI BOLJŠEVIKI, ki so zagovarjali lenina in njegovo politiko, Stalin odstopa od čeninove politike po kateri naj bi deloval
5. Pričnejo se pojavljati ideje, da bi stalina odstranili iz vrha
6. On jih prehití in prične s ČISTKAMI, sodnimi procesi znotraj partije.
7. Leta 1934 IZDANA ODREDBA, da se zaprev vso družino, če kakšen član stori nekaj proti državi
8. SERGEJ KIROV
 - Vodja partije v Leningradu
 - Umorjen konec leta 1934
 - Trdnih dokazov za Stalinovo vpletenost ni
 - Bolj priljubljen od stalina, zmernejši politik -> Stalin se je bal, da bi prevzel njegov položaj
9. Po umoru Kirova se pričnejo MNOŽIČNE ČISTKE, na tisoče ljudi zaprtih in izgnanih
10. Stalin izda ukaz da ODSTRANIJO VSE PRISTAŠE KIROVEGA
11. Za umor Kirovega je obdolžil KAMENJEVEGA IN ZINOJEVEGA (še njih se znebi)
 - Obsojena na prisilno delo (5 in 10 let)
 - Avgusta 1936 pride do montiranega sodnega procesa -> obsojena na smrt
 - Še 160 drugih obsodijo na zaporno kazen
12. 1935 prične Stalin čistiti okoli sebe (znotraj partije)
13. Maja 1935 postavi posebno komisijo CENTRALNA KOMISIJA ZA UNIČEVANJE LJUDSKIH SOVRAŽNIKOV(to so vsi,ki so proti stalinu)
14. Sredi 30ih let je bila ta številka veliko nad milijon
15. VRH ČISTK: 1936-38, med drugim obglavili tudi rdečo armado
 - TUHAČEVSKI (vodja RA) je bil tudi ljudski komisar oz. minister za obrambo
 - Po procesu (spomladi 1937) se pričnejo aretacije tudi znotraj RA (nad 20000 oficirjev)
 - Obtožen: vohunstva, izdajstva, razglašeni (on in 8 drugih) za nemške in japonske plačance
16. Stalin si pridobi POLICIJO,VLADO
17. JAGODA
 - Šef tajne policije (notranje uprave)
 - Nasledi ga Ježev (1936-38)
18. JEŽEV

- Najbolj kruto obdobje v zgodovini SZ
 - Teror izvaja pod vodstvom stalina
 - Jan. 1937 so obtožili 17 ljudi, ki naj bi bili pristaši Trockega in naj bi želeli odstraniti Stalina. Obtoženi za vohunstvo v industriji in sabotažo
 - Mar. 1938 obsojeni BUHARIN, JAGODA, RIKOV (ministrski predsednik) + 13 visokih partijskih funkcionarjev
 - OČITKI: pristaši Trockega in Zinojevega
 - OBTOŽENI: priprava zarote, s ciljem, da bi odstranili sovjetske predstavnike, spodkopali sovjetsko gospodarstvo, delovali proti ljudstvu (vohunstvo za fašistične sile)
 - Ne priznajo vsi krivde
19. V letih 1937-38 so zaprli 116885 članov partije
 20. Tudi sindikati, ki naj bi skrbeli za delavce, so jih nadzorovali
 21. POLITIČNA PROPAGANDA zelo močna, mediji pišejo to kar Stalin hoče
 22. NARODNOSTNE MANJŠINE razglašajo za vohune, čistke, da ne bi v državljanski vojni stopile na drugo stran in vohunile za nasprotno stran
 23. Med zaslišanji grozili, da bodo zaprli tudi družine, zato mnogi priznajo zločin (ubijejo jih vseeno)
 24. 1936-38 so pobili celo družino TROCKEGA
 25. Ljudje so se ovajali med sabo, da bi si izboljšali položaj (napredovanje), boljše plače
 26. Ježevega nasledil BERIJA
 - 1940 mu sodi vojaško sodišče zaradi teroristične zarote in vohunjenja v prid Poljske, Nemčije, Velike Britanije in Japonske
 - Ubijejo ga

ZUNANJA POLITIKA SOVJETSKE ZVEZE

ČAS 30IH LET PRED 2. SVET. VOJNO

1. SZ se zaveda nevarnosti fašizma in nacizma
2. Zaradi strahu stopi v Društvo narodov (DN) leta 1934
3. Maja 1935 podpiše pogodbo o medsebojnem sodelovanju s Francijo in Čehoslovaško
4. Junija 1935 v Moskvi poteka kongres kominterne (traja en mesec)
 - KOMINTERNA – komunistična internacionala, ustanovljena v Moskvi marca 1919, poezuje vse revolucionarne smeri mednarodnega delavskega gibanja
 - Skupna naloga je izvedba SOCIALISTIČNE REVOLUCIJE
5. Vse partije na začetku enakopravne, kasneje prevlada SZ (po letu 1921) oz. njena partija.
6. V 30ih letih prevzela pomembno vlogo proti fašizmu in nacizmu – dala pobudo za ustanovitev LJUDSKIH FRONT (V njih naj se združijo vse demokratične sile, ki naj skupaj stopijo proti fašizmu in nacizmu in skušajo dobiti večino na volitvah v svojih državah)
 - S temi frontami so sredi 30ih let poskušali preprečiti uveljavitev fašizma
7. Sredi 30ih let SZ pride iz izolacije (v njej je bila po revoluciji) Predvsem po zaslugi KOMINTERNE!
8. Glavni je boj proti fašizmu in nacizmu!